

Protocol de Treball Social Sanitari per al desenvolupament de l'Accés a la Assistència Sanitària Universal

Contingut

1. ABAST DE L'ACCÉS A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA UNIVERSAL	3
MARC ESTRATÈGIC / POLÍTIC	5
ACCÉS A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA UNIVERSAL.....	6
2. PROCEDIMENT DE SOL·LICITUD	10
3. DEFINICIONS OPERATIVES DE CONCEPTES.....	14
NO REGISTRAT I NO AUTORITZAT	14
RESIDÈNCIA REGULAR	17
RESIDÈNCIA EFECTIVA.....	19
CAUSES DE NO EMPADRONAMENT.....	22
DIFICULTAT D'OBTENCIÓ DEL CERTIFICAT DE NO EXPORT. DEL DRET	23
SITUACIÓ D'ESTADA.....	25
PER A SUBSCRIURE EL CONVENI ESPECIAL	26
UTILITZACIÓ INADEQUADA	28
4. GRUP DE TREBALL D'ELABORACIÓ D'AQUESTA GUIA	31

L'Accés a l'Assistència Sanitària Universal està regulat en la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, General de Salut Pública del Sistema Nacional de Salut. El present document té com a objecte desenvolupar una guia d'aplicació del que s'estableix en aquesta Llei i especialment en l'article 22 (punt 1 i punt 2), que servisca d'utilitat per a les diferents figures professionals implicades en la seua gestió:

- Operadors SIP.
- treballadors/es socials Sanitaris.
- Tècnics de les SAVs i UADs.
- Tècnics de diferents serveis d'aquesta Conselleria.

Els annexos del Protocol de Treball Social Sanitari per al desenvolupament de l'accés a l'Assistència Sanitària Universal són els següents:

- Annex I: Declaració jurada.
- Annex II: Full informatiu .
- Annex III: Tràmits taulell.

1. ABAST DE L'ACCÉS A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA UNIVERSAL

Aquest document té per objecte:

- Definir operativament una sèrie de conceptes inclosos en la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública, del Sistema Nacional de Salut. (Art. 3 principis generals acció pública).
- Desenvolupar de manera pràctica les modificacions legislatives que comporta el Reial decret Llei 7/2018, de 27 de juliol, sobre l'accés universal al Sistema Nacional de Salut..
- Orientar sobre la població objecte de l'abast a l'accés a l'Assistència Sanitària Universal.
- Identificar i respondre les qüestions que sovint estiguen generant dubtes en la seua aplicació.

A manera d'introducció el marc polític/normatiu:

La **Constitució Espanyola de 1978** va fer un pas clau en el camí de la millora de la salut de la població en reconèixer en l'article 43 el dret a la seua protecció, encomanant per a això als poders públics l'organització i tutela de la salut pública a través de mesures preventives i de les prestacions i serveis necessaris. En l'article 51 va establir la defensa dels consumidors i usuaris, protegint, mitjançant procediments eficaços, la seguretat, la salut i els legítims interessos econòmics d'aquests.

El dret a la protecció de la salut reconegut en la Constitució es va interpretar usualment com a dret a rebre cures sanitàries enfront de la malaltia. Per això, la **Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat**, una de les fites fonamentals en el nostre esforç per fer efectiu el dret a la protecció de la salut, va establir com un dels principis generals en l'article 3 que el sistema sanitari s'orientarà prioritàriament cap a la prevenció i la promoció de la salut.

La Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut, va disposar les bases per a una prestació assistencial de qualitat pels serveis sanitaris. Aquest imprescindible desenvolupament legislatiu es va orientar fonamentalment a la important tasca d'ordenar i coordinar les activitats de l'assistència sanitària, no obstant això, els esforços que el conjunt de la societat ha de fer per a assegurar un bon estat de salut mitjançant la prevenció de la malaltia i la promoció de la salut no s'han desenvolupat d'igual manera.

En relació amb l'entrada en vigor del **Reial decret llei 7/2018, de 27 de juliol, sobre l'accés universal al Sistema Nacional de Salut,** cal destacar que atorga especial rellevància al dret a l'assistència sanitària a les persones estrangeres en territori espanyol. De tal manera que l'article 3 de l'RDL 7/2018 deroga a l'article 3 de l'anterior RDL 16/2012, de mesures urgents per a garantir la sostenibilitat del Sistema Nacional de Salut i millorar la qualitat i seguretat de les seues prestacions.

Pel consegüent, l'article 3 ter de la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut queda també derogat i passa a denominar-se Article 3 ter: Titulars del dret a la protecció a la salut i a l'atenció sanitària.¹

La Instrucció 20/2015, de 21 de juliol, de la Secretaria Autonòmica de Salut Pública va sorgir com a mesura pal·liativa en contraposició a l'anterior Reial decret llei 16/2012, ja que aquest vinculava la prestació del servei sanitari gratuït al sistema de la Seguretat Social, vetant d'assistència sanitària universal a les persones que estaven en situació irregular.

¹ Llei 16/2003, de 28 de maig, article 3 Ter: Protecció de la salut i atenció sanitària a les persones estrangeres que trobant-se a Espanya no tinguen la seua residència legal en territori espanyol.

El Reial decret legislatiu 1/2015, de 24 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, també ha sigut modificat per l'RDL 7/2018, i queda de la següent manera: les persones estrangeres en situació d'irregularitat administrativa mantenen un copagament del 40% en les prestacions farmacèutiques.²

En qualsevol cas, cada CA té la potestat de gestionar-se com crega convenient. Així, cada CA pot garantir l'accés als tractaments farmacològics a la ciutadania, prescrits pels professionals del Servei Sanitari Públic de la Comunitat Valenciana³.

MARC ESTRATÈGIC / POLÍTIC

- L'entrada en vigor de l'RDL 7/2018 reverteix la situació de les persones no autoritzades ni registrades a residir en territori espanyol i els retorna el dret a l'accés a les prestacions sanitàries que se'ls havia restringit amb l'RDL 16/2012.
- L'objectiu és actualitzar els procediments administratius sobre la base del marc normatiu del Sistema Nacional de Salut en la Comunitat Valenciana.
- La norma defensa el dret fonamental a la salut de totes les persones perquè tots els ciutadans pel fet de ser-ho tenen dret a aquesta:

“En qüestions de salut, no hi ha immigrants i nacionals, i la sanitat universal no hauria de tindre exclusions de cap mena”.

- “L'exclusió sanitària no es justifica ni des del punt de vista econòmic, ni de salut pública i menys dels drets humans”.

² Llei de Garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris: Article 102. Aportació dels usuaris i els seus beneficiaris en la prestació farmacèutica ambulatoria: 1. Només la prestació farmacèutica ambulatoria que es dispense per mitjà de recepta mèdica oficial o ordre de dispensació a través d'oficines de farmàcia estarà subjecta a aportació de l'usuari: e) Un 40% del PVP per a les persones estrangeres no registrades ni autoritzades com a residents a Espanya als quals es refereix l'article 3 ter de la Llei 16/2003, de 28 de maig..

³ Decret 269/2019 de 20 de desembre, del Consell, d'aprovació de les bases reguladores i la convocatòria per a la concessió de subvencions destinades a compensar despeses relacionades amb la protecció de la salut en 2020.

ACCÉS A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA UNIVERSAL

El procediment és senzill perquè la persona estrangera no registrada ni autoritzada haurà d'acreditar un mínim de tres mesos de residència efectiva en territori espanyol, ser major d'edat, en cas no estar registrada ni autoritzada a residir a Espanya, estar empadronada a la Comunitat Valenciana i mancar de cobertura sanitària al nostre país per part d'un segur, mútua o tercer país al qual es puga facturar per l'atenció. Aquest és el supòsit de "Situació General".

S'ha realitzat un procediment per a la "Situació Especial", quan el ciutadà no puga acreditar el seu empadronament o quan justifique la dificultat per a l'obtenció dels documents requerits, i en general, quan s'hagen d'estendre les condicions d'accés a persones sense distinció d'origen, procedència i circumstàncies de la residència, que haja de ser efectiva. Tots dos supòsits comporten la participació dels treballadors i treballadores socials sanitàries.

Seguint la Instrucció 20/2015 de la Secretaria Autonòmica de Salut Pública i del Sistema Sanitari Públic, i les Recomanacions del Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social per a gestionar l'Accés a l'Assistència Sanitària Universal, es tindrà en compte el següent procediment:

1. Requisits d'inclusió en "Situació General" per a sol·licitar accés a l'atenció sanitària:

Seràn requisits:

- a. Les persones estrangeres no registrades ni autoritzades com a residents a Espanya tenen dret a la protecció de la salut i a l'atenció sanitària en les mateixes condicions que les persones amb nacionalitat espanyola (article 3, RDL7/2018).
- b. Tindre residència efectiva en territori espanyol un mínim de 3 mesos.
- c. Estar empadronat en un municipi de la Comunitat Valenciana.

- d. No tindre l'obligació d'acreditar la cobertura obligatòria de la prestació sanitària per una altra via, en virtut del que es disposa en el dret de la Unió Europea, els convenis bilaterals i altra normativa aplicable.
- e. No poder exportar el dret de cobertura sanitària des del seu país d'origen o procedència.
- f. No existir un tercer obligat a pagament..
- g. Si l'estada a la Comunitat Valenciana és superior a un any, acreditar mitjançant informe social la impossibilitat de subscriure's al Conveni Especial.

DOCUMENTACIÓ REQUERIDA⁴:

- Certificat familiar/de convivència a la Comunitat Valenciana.
- Document que acredite l'estada en territori espanyol d'un mínim de 3mesos.
- Document d'identitat vigent: DNI/NIE, Targeta Identitat Estranger (TIE), Passaport amb visats.
- Certificat de no exportació de dret a la cobertura sanitària.
- informe social de la impossibilitat de subscripció del Conveni Especial o que existisquen dificultats respecte a la justificació dels requisits.

⁴ Qualsevol document que acredite que la persona estrangera es troba residint en la Comunitat Valenciana serveix a l'efecte de documentació requerida.

2 “Situacions Especials”.

Segons el que s'estableix en el punt 3 de l'article 3 ter de l'RDL 7/2018, en les Recomanacions del Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social per a la seua aplicació i en la Instrucció 20/2015 de la Secretaria Autonòmica de Salut Pública i del Sistema Sanitari Públic, es defineixen diferents “Situacions Especials”:

- Amb informe social justificatiu:

1. Manques justificades d'algun requisit o documentació requerida en les situacions generals.
2. Persones “NO IRREGULARS” o que no hagen esgotat el període d'estada que, per situacions especials ho requerisquen.
3. Espanyols o menors estrangers nascuts a Espanya que no puguen aconseguir la condició de beneficiaris de la Seguretat Social per la falta d'algun document.
4. Estrangers amb permís de residència d'estudiant i els seus familiars fins a primer grau per consanguinitat i afinitat. Només per causes excepcionals, per exemple malaltia prèvia, embaràs, a més de totes aquelles causes d'incompliment de les situacions generals.
5. Estrangers amb permís de residència per reagrupació per ascendent. Només causes excepcionals.
6. En general, quan s'hagen d'estendre per raons justificades, les condicions d'accés establides a la ciutadania sense distinció d'origen, procedència i circumstàncies de residència efectiva.

- Amb procediment Administratiu en Seccions d'Afiliació i Validació (UAV) i Unitats Departamentals d'Afiliació i Validació (UAD):

7. Refugiats sol·licitants de protecció internacional en sol·licitar-ho. Només si tenen targeta roja⁵.

⁵ Persones sense targeta roja es queden en ASU. Persones amb targeta roja es lleva l'ASU i se li adjudica protecció internacional per norma..

8. Persones menors estrangeres no residents, incloses en programes especials de solidaritat per a tractament mèdic específic.
9. Persones menors estrangeres no residents, incloses en programes especials de menors, per a estades temporals a la Comunitat Valenciana per motius diferents de l'estat de salut..
10. Persones estrangeres procedents de països amb els quals la Generalitat formalitze conveni per a la prestació sanitària amb contraprestació econòmica, per no poder rebre tractament al seu país d'origen.

DOCUMENTACIÓ REQUERIDA:

- Els mateixos criteris que per a la "Situació General", excepte les excepcions justificades.
- informe social que justifique les excepcions a la "Situació General".
- Informe mèdic que justifique les causes excepcionals per motiu de malaltia o que afecten la salut pública, en cada cas.

3. supòsits d'exclusió i fi de la validesa de l'acreditació.

Concorde a la Instrucció 20/2015 s'estableixen entre altres supòsits d'exclusió i fi de validesa de l'acreditació:

- Quan es deixen de complir els requisits exigits per a la seua inclusió en la modalitat SIP.
- Quan no s'haja renovat el document acreditatiu en el termini i forma requerits.
- Per decisió de l'interessat..
- Per utilització inadequada.

2. PROCEDIMENT DE SOL-LICITUD.

1. Actuacions a realitzar per o operadors/es SIP d'admissió dels centres sanitaris:

- Generar l'alta de l'usuari en SIP. Si l'usuari apareix ja d'alta, verificar que les dades del SIP estan actualitzats.
- Comprovar les unitats de convivència (UCO) i les dades de localització..
- Descartar cobertura sanitària per qualsevol altre títol, fins i tot cobertura sanitària per una altra comunitat autònoma o país.
- Escanejar la sol·licitud ASU i els documents de la persona interessada en SIP.

IMPORTANT: Els documents s'hauran d'escanejar en SIP abans que l'usuari/ària acudisca a la cita amb el treballador/a social sanitari.

- Entregar el full informatiu a la ciutadania i el model de sol·licitud d'“ASU- Assistència Sanitària Universal” a la persona interessada.

La sol·licitud està disponible en Infosip i des de SIP amb les dades del ciutadà ja emplenades.

- Donar cita amb el treballador/a i acreditar com “SN-11-DERIVAT AL TREBALLADOR SOCIAL” quan l'interessat conste prèviament registrat en SIP amb una modalitat sense cobertura sanitària.
- Assignar metge si després de la visita amb el treballador/a s'acredita a l'usuari amb una modalitat d'inici de tràmit.
- Contactar amb les SAV, UAD, per via *e-mail* o al CAAA en cas de dubte. Núm. Centre d'Assistència, Acreditació i Assegurament (CAAA): 96. 393. 87. 58
- Entregar documents SIP a l'interessat..

Els/les operadors/es SIP que, pel seu lloc de treball, no gestionen les agendes dels treballadors/es socials, hauran de derivar a l'usuari al Centre de Salut que corresponga perquè puguin acreditar-lo com “SN-11-DERIVAT AL TREBALLADOR SOCIAL”.

- Mentre amb el tutorial de SIP, acreditaran a l'usuari com:
 - Majors de 18 anys: “SN-15 Estranger a revisar”, o,
 - Als menors de 18 anys: “SN-21 Menor estranger a revisar”.

2. Actuacions a realitzar pels treballadors/es socials Sanitaris.

- Identificar correctament en SIP i verificar que la documentació es troba escanejada:

a) Si la documentació ja està escanejada en SIP es procedirà a acreditar com corresponga:

- “SN-7-EXPEDIENT EN TRÀMIT”.
- “SCS-33-ASU EN TRÀMIT”.
- “SCS-36-ASU TRÀMIT ALTRES”.
- “SN-10-ASU EN ESTUDI”.

b) Si el operador SIP no ha escanejat la documentació en el moment de la cita, la sol·licitud quedarà incompleta, fins que s'escanege.

el treballador/a sanitari des de “Gestió de Sol·licituds” haurà de realitzar un seguiment d'aquests casos fins a verificar que està escanejada la documentació i ja pot procedir a acreditar com corresponga.

Després de valorar que la persona interessada no pot accedir a tindre cobertura per cap altre títol, els requisits de la mateixa persona interessada i la documentació que aporta i que les sol·licituds estan ben emplenades i signades, les actuacions seran:

- Realitzar un informe social favorable o desfavorable en el qual es descriuen les circumstàncies de necessitat, residència, socials, econòmiques i sanitàries de la persona interessada.

Procediment General: quan l'usuari compleix tots els requisits i no es requereix informe social, excepte quan s'haja d'acreditar la impossibilitat

de subscripció del Conveni Especial (Decret 190/2013, de 20 de desembre, del Consell).

En els casos que no es puga objectivar la manca de recursos perquè determinen la impossibilitat personal o familiar de subscriure un conveni especial, aquest informe podrà substituir-se per una declaració jurada del pacient (annex I).

Procediment Especial: quan es requereix informe social que justifique la “Situació Especial” (descrites en el punt 1.2 “*Situacions Especials*” d'aquest Protocol).

- Després de valorar que la persona interessada no pot accedir a tindre cobertura per cap altre títol, els requisits de la persona interessada, la documentació aportada i que les sol·licituds estan ben emplenades i signades, les actuacions seran:
 - Acreditar al/la usuari com corresponga: “expedient en tràmit”, “ASU tràmit, “ASU Uns altres” i “ASU En Estudi”.
 - Llavors, es generarà en SIP la Sol·licitud electrònica corresponent.

Tota la documentació requerida ha d'escanejar-se en SIP. La digitalització s'ha de realitzar pel personal administratiu del centre de salut o d'algun centre de referència..

- El SIP està adaptat perquè es puguin escanejar els documents, registrar les sol·licituds en SIP a través del mòdul DIGISIP i annexar l'informe social elaborat des de SIA. Se li entregarà a la persona interessada el document d'assistència temporal que corresponga segons la seua modalitat d'acreditació..
- Realitzar informe social quan s'haja d'avaluar la possible utilització inadequada de l'accés al sistema valencià de salut..
- En els casos de difícil valoració, quan existisquen dubtes raonables que ho justifiquen, es farà constar en l'informe social la necessitat de valoració més precisa dels requisits i la documentació aportada amb posterioritat.
- Contactar amb les SAV, UAD o al CA en cas de dubte.
Núm. CAAA: 96. 393. 87. 58

3. Actuacions a realitzar per les Seccions d'Afiliació i Validació de les Direccions Territorials de Sanitat i les Unitats d'Assegurament Departamentals:

- Resolució d'expedients.
- Sol·licitud, si fora el cas, de documentació i/o informe social justificatiu.
- Després de valorar la residència efectiva de la persona interessada, que no puga accedir a tindre cobertura per un altre títol, el compliment dels requisits, la documentació que aporta, l'informe del/de la treballador/a en el cas de situacions especials, i que no s'incorre en una utilització inadequada de l'accés al sistema valencià de salut, les actuacions seran:

Descartar que la persona interessada figure en les bases de dades de l'INSS o del SNS amb cobertura sanitària. Descartar cobertura sanitària per qualsevol altre títol o tercers obligats al pagament.

- Si es proposa resolució estimatòria: acreditar en SIP en la modalitat: "SCS-34- ATENCIÓ SANITÀRIA-UNIVERSAL" si es tracta d'un estranger no autoritzat i en la modalitat: "SCS-35-AS-UNIVERSAL-UNS ALTRES" a espanyols, estrangers registrats i autoritzats o a procedents de la Unió Europea

Si es desestima la sol·licitud, les afiliacions motivaran la denegació en l'expedient del SIP:

- En cas de no poder optar a qualsevol cobertura pública: "SN-2-SENSE COBERTURA I PRIVATS".
- Si la persona interessada té cobertura per qualsevol altre títol, cal acreditar com corresponga.

En els casos en els quals se sospite la utilització inadequada de l'accés al Sistema Valencià de Salut s'eleva l'informe documentat al Servei d'Assegurament Sanitari. Des de les Direccions Territorials de la Conselleria podran sol·licitar informe als òrgans competents (Serveis d'Inspecció) en cas de sospita de casos d'accés o utilització inadequada (Instrucció 20/2015).

3. DEFINICIONS OPERATIVES DE CONCEPTES.

NO REGISTRAT I NO AUTORITZAT

Definicions i documents

Considerant que:

L'RDL 7/2018, de 27 de juliol, sobre l'accés universal al Sistema Nacional de Salut modifica i deroga alguns articles de l'anterior RDL 16/2012, de 20 d'abril, mesures urgents per a garantir la sostenibilitat del SNS i millorar la qualitat i seguretat de les seues prestacions, especialment els articles referits a l'accés sanitari de les persones estrangeres no registrades ni autoritzades a residir en territori espanyol. D'acord amb l'entrada en vigor d'aquest nou RDL 7/2018 seran persones estrangeres no registrades ni autoritzades aquelles que s'ordenen per la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social.

Les persones amb dret a l'assistència sanitària en aplicació dels reglaments comunitaris de coordinació de sistemes de Seguretat Social o dels convenis bilaterals que compreguen la prestació d'assistència sanitària, tindran accés a aquesta, sempre que residisquen en territori espanyol o durant els seus desplaçaments temporals a Espanya, en la forma, l'extensió i les condicions establides en les disposicions comunitàries o bilaterals indicades.

- Llei 33/2011, de 4 d'octubre, General de Salut Pública del Sistema Nacional de Salut.
- En cap cas tindran la consideració de persones estrangeres no registrades ni autoritzades com a residents a Espanya als efectes establits en l'article 3 ter de la Llei 16/2003, de 28 de maig, els nacionals dels Estats membres de la Unió Europea, de l'Espai Econòmic Europeu o de Suïssa que es troben en la situació d'estada inferior a tres mesos regulada en l'article 6 del Reial decret 240/2007, de 16 de febrer, sobre entrada, lliure circulació i residència a Espanya de ciutadans dels Estats membres de la Unió Europea i d'altres Estats parteix en l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu.

- Els/les ciutadans d'un Estat membre de la Unió Europea, d'un altre Estat parteix en l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu o Suïssa que hagen de residir en el territori de l'Estat Espanyol per un període superior a tres mesos estan obligats a sol·licitar la seua inscripció en el **Registre Central d'Estrangers..**

1. Tenen condició de “no registrat ni autoritzat”:

Vegeu Instrucció 20/2015 del Servei d'Assegurament Sanitari.

COMUNITARIS

- Han superat el període d'estada i no tenen cap document que acredite la seua residència. No han tramitat la inscripció en el registre central d'estrangers.
- **MENORS: Si és menor i resideix en la Comunitat Valenciana no se'l tractarà com a turista a l'efecte de cobertura sanitària. Excepte casos justificats.**

Apèndix: Menors romanesos/búlgars: S'estableix que la no consecució justificada del certificat provisional substitutori de la TSE no comporte que el menor es quede sense acreditació/sense cobertura d'assistència sanitària universal a la Comunitat Valenciana.

NO COMUNITARIS

- Els/les estrangers/es que han entrat com a turistes o estudiants i tenen un visat caducat.
- Els/les estrangers/es que han entrat amb un visat Schengen que no ha expirat, però en la realitat no és vàlid, perquè el van concedir per a 90 dies en 6 mesos i les seues estades han superat els 90 dies.
- Els/les estrangers/es que han entrat de manera irregular a Espanya..
- Els/les estrangers/es als/a les quals els ha caducat el document de residència i no poden renovar-lo per no tindre treball.

1. Documents vàlids en situació d'estada:

- Estan en situació d'estada els qui residisquen un màxim de tres mesos, de forma continuada, o en un període de 6 mesos de manera discontinua.

COMUNITARIS

En el cas dels comunitaris i els seus familiars la documentació que aporten és:

- Passaport o document d'identitat vàlid i en vigor en el qual conste la nacionalitat del titular.

En el cas de familiars d'altres nacionalitats:

- Passaport vàlid i en vigor amb visat d'entrada o targeta de residència de familiar emesa per un altre Estat membre.

NO COMUNITARIS

En el cas d'estrangers extracomunitaris, la documentació que aporten és:

- Passaport o document de viatge amb segell d'entrada i visat d'estada, si és exigible.

2. Documents vàlids en situació de Residència/Estada:

COMUNITARIS

En el cas dels comunitaris i els seus familiars amb residències superiors a 3 mesos:

- Certificat d'Inscripció en el Registre Central d'Estrangers, on consta el NIE.
- Targeta de residència de familiar de ciutadà de la Unió.

En el cas dels comunitaris i els seus familiars amb residències permanents:

- Certificat del dret a residir amb caràcter permanent.
- Targeta de residència permanent de familiar de ciutadà de la Unió.

NO COMUNITARIS

En el cas d'estrangers extracomunitaris:

- Targeta d'Identitat d'Estranger (TIE), en la qual conste que té permís de residència (no d'estada) o,
- Document acreditatiu d'organismes Internacionals expedit pel Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació.

RESIDÈNCIA REGULAR

- Per a l'obtenció del permís de residència per línia diferent de la del treball s'ha hagut d'acreditar recursos econòmics suficients i cobertura mèdica, excepte en el cas de persones que venen per reagrupació familiar o estranger casat amb espanyol/a.

- En tots els casos de residència regular estada temporal s'haurà de realitzar un informe social i descartar l'assegurança privada.
- Els estrangers que l'INSS no inclou com a beneficiaris per no complir els seus requisits, fills de pares assegurats residents a Espanya, per a tindre cobertura sanitària, han de sol·licitar-la tramitant ASU.

1. Entre les possibles causes justificades.

Havent descartat en la mesura que siga possible el turisme sanitari, el tercer obligat al pagament, una assegurança privada insuficient, entre possibles causes justificades es poden trobar:

- Persones sense llar o que viuen en seients marginals o en habitatges amuntegats.
- Persones treballadores que acrediten problemes socials justificats, compromís de residència efectiva i impossibilitat de subscripció d'un conveni especial i l'interessat necessita assistència sanitària.

2. La ciutadania:

- Pot adjuntar la sol·licitud d'una declaració jurada/responsable mitjançant la qual informa dels tràmits que està realitzant i dels quals es compromet a realitzar (annex I: Declaració jurada).

3. En l'informe social s'explicaran els motius justificats i es descartarà l'assegurança privada.

4. Tindre una assegurança privada no significarà una negació a l'accés a l'assistència sanitària universal, sinó que dependrà de la cobertura de l'assegurança i de la valoració sociosanitària.

5. Declaració jurada, així com demanar-los la pòlissa, expatriació, etc.

RESIDÈNCIA EFECTIVA

Definicions i documents de suport..

Criteri d'inclusió/suport jurídic per a sustentar un possible expedient de reclamació de despeses.

Considerant que:

- El padró municipal constitueix una prova de residència en el municipi i del domicili habitual d'aquest i que tota persona que residisca a Espanya està obligada a inscriure's en el padró del municipi en el qual visca habitualment.
- El certificat d'empadronament prova de manera suficient la residència i el domicili habitual en un determinat habitatge, llevat que existisquen proves de les quals puga deduir-se el contrari.
- El certificat d'empadronament no és l'única prova que permet acreditar la residència i domicili d'una persona en un lloc concret perquè en algunes ocasions, la inscripció en el padró és una mera anotació de residència sense que aquesta, tinga lloc de manera efectiva. S'afirma que "la residència efectiva, en alguns casos, no es demostra només pel certificat d'empadronament". En altres casos poden ser substituïts per "altres" documents.

DEFINICIÓ TEÒRICA:

Residència efectiva és el fet realment de viure en el lloc que s'ha declarat com a residència. Residència efectiva entesa com a certa, verídica, real, enfront de teòrica, nominal o aparent.

DEFINICIÓ PRÀCTICA:

Considerant que el terme de residència té dos conceptes, un subjectiu “tindre la intenció de residir en un lloc determinat” i un altre objectiu i mesurable, que a efectes fiscals és “residir més de 180 dies en territori espanyol”.

I considerant les necessitats d'extensió de cobertura sanitària a determinats col·lectius amb circumstàncies especials de residència efectiva, es passa a definir:

1. Tenen la residència efectiva:

- Persona que acredita la intencionalitat de residir a Espanya i que amb anterioritat a la sol·licitud acredite haver residit més de 180 dies a Espanya, en un any (no necessàriament han de ser de manera ininterrompuda).
- Persona que declare la intencionalitat de residir a la Comunitat Valenciana es comprometa a acreditar, amb posterioritat al reconeixement de la cobertura sanitària si fora el cas, la residència efectiva a la Comunitat Valenciana.

2. Per a estudiar la residència efectiva es podrà considerar:

L'anàlisi dels documents que aporte la persona interessada que guarden relació amb la situació d'estada, residència o efectivitat de la residència, com són:

- Passaports amb còpia de totes les fulles d'entrada i eixida. Si el passaport és molt recent, s'han de sol·licitar passaports anteriors.
- Acreditació per part de les entitats socials.
- Visats.
- Altres documents d'estada: carta d'invitació, etc.
- Targeta d'Identitat d'Estrangers (TIE).
- Certificat de Registre de la Unió, certificat de familiar resident de la Unió.

- Permisos o autoritzacions de residència..
- Certificat d'antiguitat d'empadronament col·lectiu.
- Altres documents:
 - Documents que acrediten la inscripció en guarderia, col·legi, institut o universitat dels fills.
 - Sol·licitud d'escolarització de menors o certificat de matriculació en centre educatiu.
 - Sol·licitud de percepció d'ajudes socials.
 - Rebuts del lloguer de l'habitatge.
 - Factures de subministraments d'aigua, llum, gas.
 - Document de compravenda de l'habitatge.
 - Multes.
 - Declaració jurada (annex I).
 - Autorització dels propietaris de l'habitatge o declaracions dels veïns.
 - En el cas de cuidadors que residisquen interns: escrit de la persona a la qual cuiden.
 - Moviments de comptes bancaris per utilització de targetes en comerços, etc.

En qualsevol cas, la secció/unitats d'Afiliació i Validació podran requerir a la persona la documentació necessària, fins a completar l'expedient i resoldre.

La informació disponible en les bases de dades sanitàries: consultes registrades en Abucasis, en registres hospitalaris, des de quan està d'alta en SIP i canvis de dades manuals de SIP, etc.

Altres dades que reculla el treballador/a sanitari.

3. L'informe social, a més dels aspectes socials, podrà indicar, segons els casos:

- “La persona interessada té la ferma intenció de residir en la Comunitat Valenciana per (indicar motius). D'altra banda, les seues circumstàncies socials, familiars, etc. (s'hauran de descriure), indueixen a pensar que la persona interessada complirà amb el criteri de residència efectiva”.
- “S'hauria d'investigar amb major precisió si la persona interessada té la residència efectiva”.
- “La informació i els documents aportats no són suficients per a demostrar que la residència siga efectiva”.

CAUSES DE NO EMPADRONAMENT

Definicions:

1. Entre possibles causes justificades es poden trobar:
 - Negativa de l'ajuntament a empadronar per documentació caducada, falta de documentació, molts inquilins en l'habitatge, falta d'escrit del propietari que es nega a incloure a un inquilí més en l'habitatge, etc.
 - Persones que viuen de manera clandestina en un habitatge o local que no és seu, sense autorització.
 - Persones “Sense llar”.
 - Persones que viuen en règim de relloguer..
 - Rebuig o temor a registre d'immigrants..
 - Altres situacions justificades pel treballador social sanitari.

2. La ciutadania pot acompanyar la sol·licitud amb una declaració responsable mitjançant la qual informa dels tràmits que està realitzant i dels quals es compromet a realitzar (annex I: Declaració jurada).
3. L'informe social indicarà les dificultats per a empadronar-se que manifesta el ciutadà.

DIFICULTAT D'OBTENCIÓ DEL CERTIFICAT DE NO EXPORTACIÓ DEL DRET

Aclariments:

COMUNITARIS:

En el cas dels COMUNITARIS, búlgars i romanesos són els que més dificultats tenen d'obtenció de documents..

Els/les ciutadans romanesos que resideixen fora del país més de 183 dies a l'any, han de presentar davant l'organisme competent (ANAF) una declaració en la qual conste que tenen el domicili fiscal a l'estranger. Per tant, només podran obtenir el certificat de no exportació del dret a l'assistència sanitària els ciutadans que hagen presentat aquesta declaració sobre tindre el domicili fiscal a l'estranger.

Les persones de Romania poden trobar suport per a sol·licitar el certificat de no exportació a:

- Associació AROVA. Així mateix poden consultar en la web de Romania si tenen cobertura. Especialment, consultant la pàgina web: www.cnas.ro/page/verificare-asigurat.html s'estimarà cap a on derivar al ciutadà romanés.
- Fundació Secretariat Gitano per als residents a la ciutat de València..
- Brufol per a la zona de Cabanyal (València).
- Cruz Roja Española per a ciutadans que resideixen en assentaments (València).
- Metges del Món també recolzen en l'obtenció del certificat provisional substitutori de la Targeta Sanitària Europea per als menors.

En el cas dels búlgars trobem un buit de recursos per a tramitar el CNE.

Els/les ciutadans italians que no han viscut a Itàlia Ex.: italians nascuts a l'Argentina, Veneçuela, etc., poden sol·licitar el certificat al Consolat de Barcelona (a València no els emeten per ser un Consolat Honorífic). En referència a la ciutadania italiana que no han viscut a Itàlia se sol·licita el dret per via en línia en el Consolat de Barcelona (Inscrits en l'AIRE *Anagrafe degli Italiani Residenti all'Estero*).

1. Entre les possibles causes justificades es poden trobar:

- Exigència de passaport i falta de mitjans econòmics per a la seua renovació o retirada d'aquest.
- No emissió de certificats quan existeix un deute al país.
- Ciutadania apàtrida que no té passaport.
- Altres nacionalitats que presenten dificultats per a l'obtenció del certificat de no exportació del dret a causa de diferents circumstàncies sociopolítiques del país.

2. En l'informe social es pot indicar: “Se sol·licita el certificat de no exportació del dret. Pendent d'aportació per part del ciutadà”.

NO COMUNITARIS:

En el cas dels EXTRACOMUNITARIS, les persones estrangeres que poden exportar el dret per Convenis Bilaterals són les que procedeixen de Xile o Andorra.

1. Entre possibles causes justificades es poden trobar:

- Elevat cost del certificat i falta de mitjans econòmics.
- Pot acompanyar la sol·licitud d'una declaració jurada mitjançant la qual informa dels tràmits que està realitzant i dels quals es compromet a realitzar (annex I: Declaració jurada).

SITUACIÓ D'ESTADA.

Aclariments:

- Un visat que acredite “estades múltiples” pot estar en vigor i la persona interessada haver superat el període d'estada i trobar-se en situació de residència, quan la suma dels períodes d'estada supera els 90 dies. En aquests casos podria considerar-se que és una persona “No registrada i no autoritzada”.
- Les persones amb un visat d'estada han acreditat davant l'ambaixada/consolat espanyol del seu país: recursos econòmics suficients i una assegurança privada. No se'ls demana assegurança privada als cònjuges estrangers d'espanyolsni a les persones autoritzades a residir per reagrupació familiar.
- En tots els casos d'estada temporal s'haurà de realitzar un informe social i descartar l'assegurança privada.

1. Entre les possibles causes justificades:

Havent descartat en la mesura que siga possible el turisme sanitari, el tercer obligat a pagament, una assegurança privada metge insuficient, entre possibles causes justificades es poden trobar:

- Persones sense llar o que viuen en seients marginals o en habitatges amuntegats.
- Persones que el seu treballador/a acredita problemes socials justificats, compromís de residència efectiva i impossibilitat de subscripció d'un conveni especial i la persona interessada té una malaltia sobrevinguda.
- Existència d'una malaltia prèvia que requerisca tractament, sense que hi haja turisme sanitari, però sí intencionalitat de residència i problemes socioeconòmics que justifiquen l'estimació de l'informe social.
- Dones estrangeres embarassades, en els casos en els quals no hi haja turisme sanitari, justificats per l'informe social, però sí intencionalitat de residència i problemes socioeconòmics reconeguts a través de l'informe social.

2. La ciutadania:

- Pot presentar la sol·licitud juntament amb una declaració jurada/responsable mitjançant la qual informa dels tràmits que està realitzant i que es compromet a realitzar (annex I: Declaració jurada).
3. En situació d'estada es requerirà informe social per a garantir la cobertura, i s'explicaran els motius justificats.

PER A SUBSCRIURE EL CONVENI ESPECIAL

Considerant que:

- L'accés universal a l'Atenció Sanitària no comporta criteris econòmics.
- L'exclusió sanitària no es justifica ni des del punt de vista econòmic, ni de salut pública i menys encara dels drets humans.
- Que els requisits per a la subscripció del Conveni Especial són:
 - ✓ Residència efectiva mínima d'un any continuat abans de la sol·licitud.
 - ✓ Estar empadronat en algun municipi de la Comunitat Valenciana.
 - ✓ No tindre accés a cobertura sanitària pública per un altre títol.
 - ✓ Pagar quotes mensuals: de 60 euros/mes (menys de 65 anys) i de 157 euros/mes (65 o més anys).
 - ✓ Per a accedir a l'Atenció Sanitària Universal és requisit: "acreditar, mitjançant l'informe social corresponent, la impossibilitat de subscripció del conveni especial".
- Les persones que complisquen els requisits per a accedir a la condició d'assegurat per l'INSS que no puguin accedir per la línia del treball ni per la condició de beneficiari, accedeixen com a "Resident a Espanya".

- Quan la residència efectiva siga superior a un any, el ciutadà estiga empadronat i no tinga accés a cobertura pública per un altre títol, l'acreditació d'impossibilitat de subscripció del Conveni se sustenta en "criteris econòmics" i per a això s'exigeix un informe social.
- L'existència d'un conveni especial constitueix un dels pilars de justícia social en referència al principi de transparència i utilització adequada del sistema sanitari. Per tant, s'efectuarà llevat que l'informe social confirme que les circumstàncies socioeconòmiques de la persona interessada impossibiliten la seua tramitació.

1. Per a l'estudi dels recursos econòmics es podria considerar:

A) L'anàlisi dels documents que aporte la persona interessada al treballador/a, que guarden relació amb la situació d'estada, residència o efectivitat de la residència, com són:

- Renda Valenciana d'Inclusió.
- Declaració de la renda d'Espanya o del país de procedència..
- Rebuts d'impostos: habitatge, circulació, etc.
- Extractes bancaris d'un període determinat en el compte que tinga domiciliat els rebuts.
- Extractes bancaris del compte d'estalvis..
- Factures d'aigua, llum, gas, etc.
- Declaració jurada (annex I).

B) La informació disponible en l'Agència Tributària.

C) Les dades que reculla el treballador/a sanitari.

2. L'Informe social, a més dels aspectes socials, podria indicar, segons els casos:

- "Els recursos de la persona interessada són insuficients per a subscriure el conveniespecial".

- “Amb la informació i els documents aportats es desprén que la persona interessada tindria serioses dificultats per a subscriure el conveni especial”.
- “La informació i els documents aportats no permeten descartar la possibilitat de subscripció de conveni especial”.
- “Falten documents i la informació aportada per l'interessat és insuficient per a confirmar o descartar la possibilitat de subscripció del conveni especial”.
- “S'hauria d'investigar amb major precisió si la persona interessada pot subscriure el conveni especial”.

UTILITZACIÓ INADEQUADA

El concepte d'“utilització inadequada” pot comprendre:

A) Persones que utilitzen documents falsos o d'altres titulars.

B) Persones que falsegen les seues declaracions. A tall d'exemple: ciutadà que acrdita la resta dels requisits per a sol·licitar l'ASU i té cobertura sanitària exportable des del seu país (TSE, conveni bilateral, etc).

C) Persones que es desplacen a la nostra comunitat amb la intencionalitat de residir temporalment per a rebre unes prestacions sanitàries gratuïtes sense haver utilitzat els mecanismes habilitats a aquest efecte .

1. Turisme sanitari: definició.

S'entén per “Cas sospitós de turisme sanitari”:

“Cas en què se sospita que la persona es desplaça des d'un altre país a la Comunitat Valenciana a fi de rebre prestacions sanitàries gratuïtes sense seguir procediments establits a aquest efecte (acord previ, formulari específic, etc.) i sense existir altres motius justificats de tipus social.

El cas es pot sospitar pels motius que al·lega la persona interessada de desplaçament a Espanya, malalties preexistents, entrades i eixides del passaport, ocupació, etc.

2. Turisme sanitari: Criteris d'Inclusió.

Els següents supòsit podran ser objecte d'estudi, una vegada descartades les circumstàncies d'exempció:

A) No assegurats turistes en situació d'estada (menys de 3 mesos), embarassades, menors o persones amb patologia preexistent a la seua arribada a Espanya.

B) Assegurats o no assegurats identificats en les bases de dades (INSS, SNS o SIP) amb cobertura sanitària, quan es detecta que les circumstàncies de la persona interessada han variat, s'ha traslladat la seua residència fora d'Espanya i acudeix a Espanya per motius sanitaris, la seua acreditació no és correcta i no ha utilitzat les vies adequades establides a aquest efecte.

C) Persones que, per a obtindre la cobertura sanitària, falsegen les dades o els documents.

3. No té la consideració de turisme sanitari i que servisquen a manera d'orientació els següents supòsits:

A) Persones que han entrat de manera irregular i estan en situació d'estada (3 mesos).

B) Persones amb protecció internacional o asil.

C) Persona víctima de tràfic d'éssers humans .

D) Persones que acrediten problemes socials justificats, compromís de residència efectiva i impossibilitat de subscripció d'un conveni especial.

E) Persones desplaçades d'altres països amb la intencionalitat de rebre tractament mèdic, que aporten:

- Desplaçats/ades d'UE/EEE/Suïssa, amb formulari específic, E112 o S2 equivalent.
- Desplaçats/ades d'UE/EEE/Suïssa, sol·licitant de cobertura sanitària a l'empara de la normativa que regula l'assistència sanitària transfronterera.
- Desplaçats/ades d'EU/EEE/Suïssa, amb cobertura sanitària exportable del seu país, que es desplaça per motius sanitaris sense aportar els formularis que acrediten les dues situacions anteriors, però sí que acrediten cobertura sanitària, TSE, CPS, etc.
- Desplaçats/ades de països amb convenis bilaterals d'assistència sanitària, amb cobertura exportable d'aquests països. (Les mateixes observacions que en l'apartat anterior.)
- Persones dutes per ONGs, per programes solidaris, amb les quals s'hagen establert acords o convenis de col·laboració per a cobrir assistències a desplaçats en situació de necessitat.
- Qualsevol altre supòsit que s'establisca legalment.

4. informe social, a més dels aspectes socials, i atesa l'especificitat de cadascun dels casos.

Proposta de redacció:

- “Amb la informació i els documents aportats es desprén que la persona interessada no es desplaça exclusivament per motius sanitaris”.
- “La informació i els documents aportats no permeten descartar que el desplaçament no siga per motius sanitaris”.
- “Falten documents i la informació aportada per l'interessat és insuficient per a confirmar o descartar que els motius pels quals es desplaça siguen sanitaris”.
- “S'hauria d'investigar amb major precisió si la persona interessada s'ha desplaçat per motius sanitaris”.

4. GRUP DE TREBALL D'ELABORACIÓ D'AQUESTA GUIA:

- Alegre Seguí, Pilar. *Treballadora Social Sanitària*. Consorci Hospital General de València. Departament de Salut de València-Hospital General.
- Cava Ros, Ana Isabel. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut de València Benicalap Lliri blanc. Departament de Salut de la Fe.
- García Tena, María Luisa. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut Gran Via de Castelló. Departament de Salut de Castelló..
- Martín Esparza, Laura. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut Muro d'Alcoi. Departament de Salut d'Alcoi..
- Martínez López, Mercedes. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut Ciutat Jardí. Departament de Salut Alacant-Hospital General.
- Martínez Picón, José María. *Tècnic de Fundació Secretariat Gitano*. Representant de l'Observatori del Dret Universal a la Salut de la Comunitat Valenciana (ODUSalud).
- Monrós Chancosa, María José. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut de Godella i Rocafort. Departament de Salut Arnau de Vilanova.
- Ortiz Cervelló, Francisco. *Coordinador*. Cap de Servei d'Assegurament Sanitari de la Comunitat Valenciana.
- Penalba Segovia, Marta. *Representant del Col·legi Oficial de Treball Social de València*. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut de Requena i Centre de Salut Mental de Requena. Departament de Salut de Requena.
- Planells Mateu, Juana. *Treballadora Social Sanitària*. Centre de Salut Guillem de Castro. Departament de Salut de València-Hospital General.

- Pomer Monferrer, Martí. *Representant del Col·legi Oficial de Treball Social de Castelló i del Col·legi Oficial de Treball Social d'Alacant. Treballador Social Sanitari.* Centre de Salut de Pintor Sorolla de Castelló. Departament de Salut Castelló.
- Vidal Calataiud, Betlem. *Representant del Col·legi Oficial de Treball Social de València. Treballadora Social Sanitària.* HACLE Dr. Moliner. Departament de Salut València - Arnau de Vilanova Llíria.
- **Seccions d'afiliació i Validació de les Direccions Territorials d'Alacant, Castelló i València.**
- **Unitats d'Acreditació Departamentals.**
- **Servei d'Assegurament Sanitari de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública de la Generalitat Valenciana.**